

Beeld: Ministerie van Defensie, CC0, via Wikimedia Commons

ACTUELE OPDRACHT

ONDERBOUW VO

Dienstplicht

Actuele opdracht: Dienstplicht

De actuele opdrachten zijn relatief korte opdrachten naar aanleiding van een nieuwsartikel of gebeurtenis.

De dienstplicht bestaat nog in Nederland voor alle Nederlanders tussen de 17 en 45 jaar. Dat veel mensen zich dat misschien niet realiseren is niet zo gek, want sinds 1997 hoeven mensen zich niet meer verplicht te melden; de zogenaamde opkomstplicht werd toen afgeschaft. Sinds 2020 geldt de dienstplicht voor iedereen en nu de verhoudingen tussen landen wereldwijd steeds meer op scherp lijken te staan, is het onderwerp dienstplicht weer meer in het nieuws.

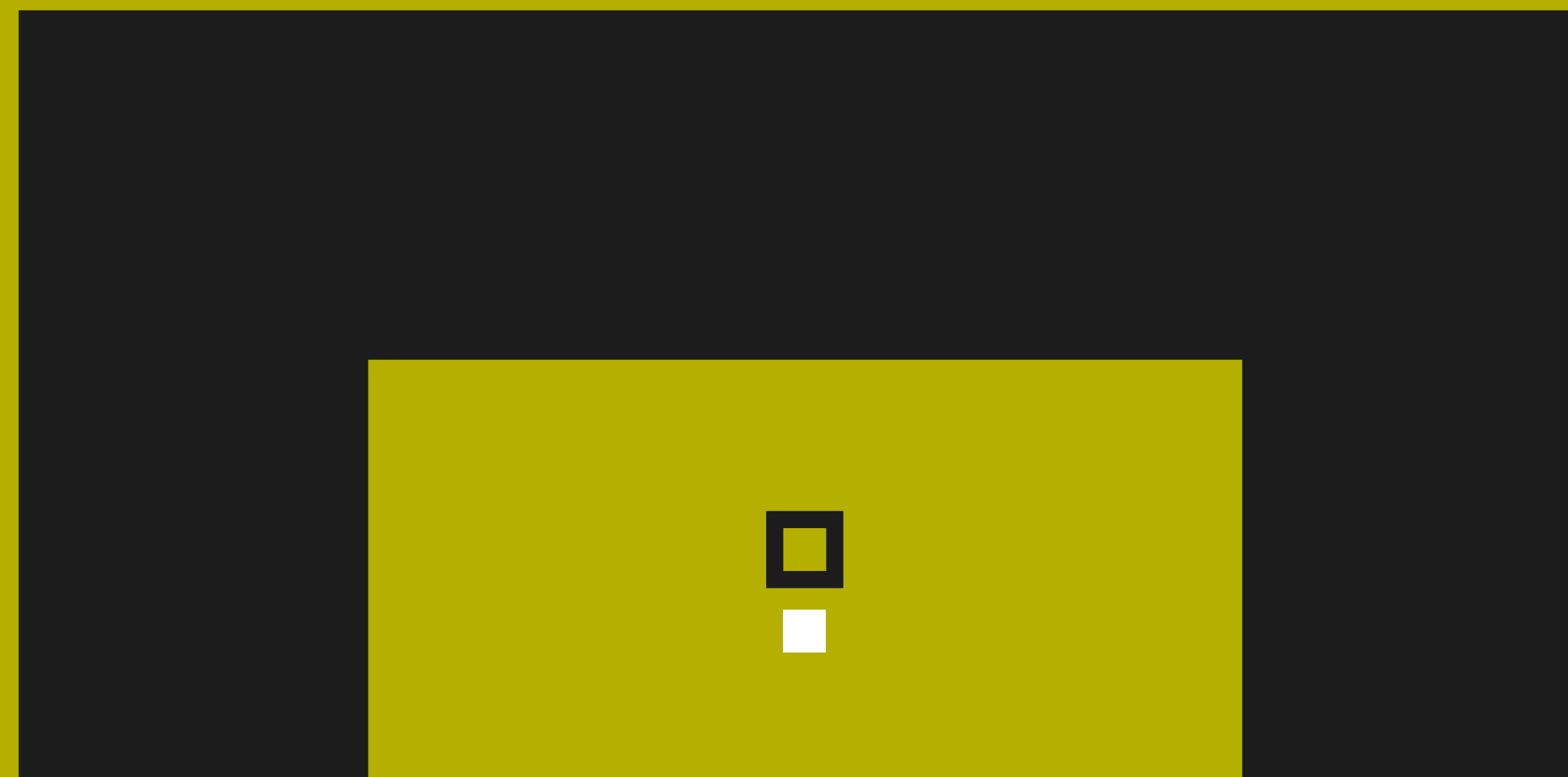
In deze actuele opdracht gaan de leerlingen aan het werk met een opiniestuk over dit onderwerp waarbij ze gaan proberen hun eigen ideeën te verwoorden en onderbouwen.

Begrippenlijst

De opinie/ingezonden brief	Dit is een selectie van brieven die lezers hebben ingestuurd. Ze worden verzameld op de 'opiniepagina'. Op die plek lees je dus meningen van lezers, en wat zij vinden van het nieuws.
Dienstplicht	Verplichting om militaire dienst te vervullen.
Gelijkheid	Het principe dat iedereen gelijke rechten en kansen moet hebben.

Benodigheden:

- Digibord, papier, pennen/potloden, krantenartikel

VO onderbouw

Lesduur - 1 lesonderdeel van 30-40 minuten

Journalistiek, Nederlands, Maatschappijleer

Actuele les: Dienstplicht

Actuele les: Dienstplicht

In nieuwstels doen journalisten objectief verslag van het nieuws op basis van feiten. Toch is er in een krant ook aparte ruimte voor meningen: deze kun je bijvoorbeeld vinden op de opiniEPagina(s) waar lezers kunnen reageren op nieuwsberichten.

In deze actuele opdracht ga je aan de slag met een opiniestuk over het onderwerp 'Dienstplicht'.

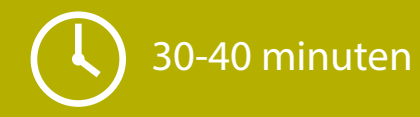
In Nederland geldt de dienstplicht officieel voor iedereen tussen de 17 en 45 jaar. Vroeger gold dit alleen voor mannen, sinds 2020 geldt dit voor alle inwoners. Wel werd de 'opkomstplicht' in 1997 afgeschaft. Bij een opkomstplicht moeten alle dienstplichtigen zich ook daadwerkelijk voor militaire dienst melden als ze worden opgeroepen. Met toenemende spanningen wereldwijd is het onderwerp 'dienstplicht' de afgelopen dagen weer meer in het nieuws.

Wat vind jij van de dienstplicht voor iedereen? In deze opdracht ga je onder andere proberen dat samen met je klasgenoten onder woorden te brengen.

Beeld: Ministerie van Defensie, CC0, via Wikimedia Commons

Dienstplicht

Deze opdracht wordt klassikaal en in groepjes gemaakt.

Deel 1 (20 min)

- Lees met de klas deze opinie uit de Volkskrant: <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/opinie-dienstplicht-voor-vrouwen-zonder-keuze-geen-gelijkheid~ba102322/> (zie ook de bijlage)
- De klas wordt verdeeld in groepjes van 3 à 4 leerlingen.
- Met je groepje bepaal je:
 - Wat is het standpunt van schrijver Sylke Prins?
 - Met welke argumenten wordt dit standpunt onderbouwd (noem er minstens twee)?
- Jullie bespreken de antwoorden klassikaal.

Deel 2 (10 min)

- De klas wordt weer verdeeld in groepjes (ander groepje dan bij deel 1 van deze opdracht).
- Nu gaan jullie brainstormen, dat wil zeggen: alle ideeën die jullie hebben over de dienstplicht en of deze ook voor iedereen moet gelden, op papier zetten.
- Zet bovenaan jullie vel papier één van de volgende twee stellingen:
 - Ik ben voor de dienstplicht voor iedereen...
 - Ik ben tegen de dienstplicht voor iedereen omdat...
- Probeer, net als de schrijver, op te schrijven waarom je voor de stelling hebt gekozen. Je gaat je keuze beargumenteren.
- Onderstreep de drie belangrijkste ideeën.

Klassikaal

Bespreek de ideeën met de rest van de klas. Is er één stelling waarvoor de meeste groepjes hebben gekozen? Of is de klas verdeeld?

de Volkskrant

Columns
Opinie
Cartoons
Podcasts
Cultuur & Media

OPINIE

Opinie: Dienstplicht voor vrouwen? Zonder keuze, geen gelijkheid

Sinds 2020 is de dienstplicht uitgebreid naar vrouwen. Er zijn echter geen aanpassingen aangebracht om vrouwen in de regeling te integreren, stelt Sylke Prins. En nog belangrijker: er is hierover geen maatschappelijk debat gevoerd.

Sylke Prins 24 februari 2025, 14:23

ANTWOORDBLAD VOOR DOCENTEN

Opdracht 1 | Deel 1

Standpunt schrijver:

Er is niet écht sprake van gelijkheid als vrouwen zonder maatschappelijk debat ineens onder een mannenregeling vallen.

Argumenten:

- Werkelijke gelijkheid betekent niet simpelweg kopiëren, maar erkennen dat er verschillen zijn en daar eerlijk mee omgaan.
- Vrouwen kunnen inderdaad fysiek net zo sterk worden als mannen, maar de weg er naartoe is anders: gemiddeld minder spiermassa, lagere botdichtheid en hoger vetpercentage waardoor hoog fysiek niveau bereiken langer en intensief trainen vereist.
- Fysieke belasting is groter.
- Groter risico op verminderde fysiologische functie door energietekort.
- Vrouwen hebben nog helemaal geen gelijkwaardige plaats in de samenleving in Nederland.
- Leeftijdsgrens is achterhaald.
- Breder burgerdienst is logischer: mensen kunnen zelf kiezen hoe ze bijdragen. = meer keuzevrijheid en betrokkenheid.
- Werkelijke vrijheid = zeggenschap hoe ze willen bijdragen aan de samenleving.

Argument vóór dienstplicht vrouwen:

- Vrouwen kunnen fysiek net zo sterk worden als mannen.
- Vrouwen hebben al toegang tot alle sectoren van de samenleving, inclusief het leger. Dienstplicht alleen voor mannen houdt een achterhaald onderscheid in stand.
- Vrouwen brengen andere vaardigheden en perspectieven mee, wat kan bijdragen aan een veelzijdigere en effectievere krijgsmacht.
- In veel moderne oorlogsvoering, zoals cyberoorlog, technologie en logistiek, spelen fysieke kracht en spiermassa een minder grote rol.
- Dienstplicht hoeft niet alleen militair te zijn; vrouwen kunnen ook bijdragen via civiele of ondersteunende taken, zoals noodhulp, gezondheidszorg en logistiek.

Argument tegen dienstplicht vrouwen:

- Het invoeren van een dienstplicht voor vrouwen vraagt extra investeringen in aparte faciliteiten, aangepaste trainingsprogramma's en beleid rond gendergerelateerde uitdagingen.
- Een vrijwillig systeem kan efficiënter zijn en de militaire kracht versterken door alleen gemotiveerde en fysiek geschikte personen toe te laten.

OPINIE

Opinie: Dienstplicht voor vrouwen? Zonder keuze, geen gelijkheid

Sinds 2020 is de dienstplicht uitgebreid naar vrouwen. Er zijn echter geen aanpassingen aangebracht om vrouwen in de regeling te integreren, stelt Sylke Prins. En nog belangrijker: er is hierover geen maatschappelijk debat gevoerd.

Sylke Prins 24 februari 2025, 14:23

Opeens ben ik dienstplichtig – zonder dat iemand het mij vroeg. Sinds 2020 vallen ook vrouwen onder de militaire dienstplicht, maar omdat er geen opkomstplicht is, hoor je er niemand over. Dit kan echter snel veranderen: als de opkomstplicht wordt heringevoerd, ben ik – samen met duizenden andere jonge vrouwen – verplicht mij te melden.

Maar waar was het debat waarin wij ons hierover konden uitspreken? Is er wel écht sprake van gelijkheid als vrouwen zonder maatschappelijk debat ineens onder een mannenregeling vallen?

De Kaderwet Dienstplicht is sinds 2020 [uitgebreid naar vrouwen](#), maar zonder enige aanpassing aan de mannelijke standaard van deze wet. Er is niets aangepast om vrouwen in de regeling te integreren en de politiek heeft nauwelijks besproken wat de impact van de huidige regeling is op vrouwen. Werkelijke gelijkheid, die bij deze beslissing voorop zou moeten staan, betekent niet simpelweg kopiëren; het betekent erkennen dat er verschillen zijn en daar eerlijk mee omgaan.

Over de auteur

Sylke Prins is student Nederlandse Taal en Cultuur aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Dit is een ingezonden bijdrage, die niet noodzakelijkerwijs het standpunt van *de Volkskrant* reflecteert. Lees [hier](#) meer over ons beleid aangaande opiniestukken.

Eerdere bijdragen in deze discussie vindt u onder aan dit artikel.

Een veelgehoord argument vóór een dienstplicht voor vrouwen is dat vrouwen fysiek net zo sterk kunnen worden als mannen. In theorie klopt dat: er is geen significant verschil in de opbouw van relatieve spierkracht en spiermassa tussen mannen en vrouwen. De weg daar ernaartoe is echter anders. Vrouwen hebben gemiddeld minder spiermassa, een lagere botdichtheid en een hoger vetpercentage, waardoor een hoog fysiek niveau bereiken [langer en intensiever trainen vereist](#).

Militaire training is voor iedereen zwaar, maar voor vrouwen is de fysieke belasting gemiddeld groter. Daarnaast vergroot het [risico's zoals RED-S](#) (verminderde fysiologische functie door een relatief energietekort) en andere gezondheidsproblemen. Dit betekent niet dat vrouwen ongeschikt zijn, maar wel dat de lichamelijke belasting van verplichte militaire training voor vrouwen groter is.

Ook [de claim](#) dat vrouwen 'een gelijkwaardige plaats in de samenleving' hebben bereikt, valt met een flinke korrel zout te nemen. Nederland staat in de Global Gender Gap Index (GGGI) al drie jaar op rij op de 28ste plek. Zorg en onderwijs zijn inmiddels goed op orde, maar op het gebied van politieke invloed, economische participatie en inkomensgelijkheid loopt Nederland flink achter. Sterker nog: [volgens het laatste GGGI-rapport \(2024\)](#) duurt het met het huidige tempo nog ruim een eeuw voordat deze kloven zijn gedicht.

Nederland loopt daarmee achter op Scandinavië, Ierland en Spanje, die wél in de GGGI-toptien staan. Daar krijgen vrouwen actief gelijke kansen op de arbeidsmarkt en in de politiek. Onze overheid erkent weliswaar dat vrouwen vaker zorgtaken op zich nemen, bijvoorbeeld [in het stimuleren van deeltijdwerk](#), maar verplicht ze nu ook tot militaire dienst zonder de impact hiervan te evalueren.

Bovendien is ook de leeftijdsgrens van de dienstplicht achterhaald. In Nederland geldt de formele plicht van 17 tot 45 jaar, terwijl veel andere landen aanzienlijk lagere leeftijdsgrenzen hanteren, die beter aansluiten bij de moderne realiteit. [Rusland en Zwitserland](#) stoppen bij 30 jaar, [Armenië](#) bij 27 jaar en de [Verenigde Staten](#) zelfs bij 25 jaar. In Nederland is niet eens overwogen wat een dienstplicht tot 45 jaar betekent voor vrouwen, terwijl zij in de praktijk nog altijd vaker zorgtaken op zich nemen.

Een bredere burgerdienst, waarin mensen zelf kunnen kiezen hoe ze bijdragen – of dat nu in de civiele of militaire sector is – zou veel logischer zijn. Dit biedt niet alleen meer keuzevrijheid, maar kan ook de maatschappelijke betrokkenheid vergroten.

Als de overheid écht gelooft in gelijkheid, waarom negeert ze dan de stemmen van vrouwen die deze plicht op hun bord geschoven krijgen? Werkelijke gelijkheid betekent dat vrouwen niet alleen plichten hebben, maar ook de zeggenschap over hoe ze willen bijdragen aan de samenleving. Dus, overheid: geef vrouwen de keuze en pas de regeling aan die past bij de 21ste eeuw.

Dienstplicht is een uitgave van Nieuws in de klas.
De opdrachten zijn bestemd voor scholieren in de onderbouw van het
VO.

© Nieuws in de klas, Amsterdam
Uitgave Dienstplicht
Samenstelling en redactie: Laila de Miranda

Het kopiëren van delen ten behoeve van het gebruik door
leerlingen is onbeperkt toegestaan. Het kopiëren van enig
onderdeel ten behoeve van elk ander gebruik is alleen
toegestaan na schriftelijk verkregen toestemming van
de uitgever.

e info@nieuwsindeklas.nl
w www.nieuwsindeklas.nl